

Załącznik 3

Autoreferat

dr Eugeniusz Szymik
Uniwersytet Śląski
Wydział Nauk Społecznych
Instytut Pedagogiki

Katowice 2022

Spis treści

1. Imię i nazwisko.	3
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.	3
3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.	3
4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).	4
4.1. Koniunkcja trzech elementów (triada): drama-baśń-wychowanie.	5
4.2. Poszerzenie zakresu pytań wykorzystanych w badaniach.	6
4.3. Pragmatyczność i efektywność badań.	6
4.4. Identyfikacja i pomiar stopnia diagnostyczności danych.	8
4.5. Struktura rozdziału piątego wraz z postulatami.	10
4.6. Weryfikacja problemów badawczych i hipotez.	12
4.7. Konkluzje dotyczące kształtowania relacji interpersonalnych.	14
4.8. Uwagi końcowe.	14
5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. .	23
6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.	24
7. Inne ważne informacje, oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, dotyczące mojej kariery zawodowej.	26

1. Imię i nazwisko.

Eugeniusz Szymik

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

Dyplomy:

1990 – świadectwo ukończenia Studium Przedmiotowo-Metodycznego w katowickim oddziale Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Katowicach,

1993 – dyplom uzyskania pierwszego stopnia specjalizacji zawodowej w zakresie nauczania języka polskiego. Dyplom z wyróżnieniem zdobyty w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Katowicach,

1995 – dyplom uzyskania drugiego stopnia specjalizacji zawodowej w zakresie nauczania języka polskiego. Dyplom z wyróżnieniem zdobyty w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Katowicach,

1997 – dyplom uzyskania trzeciego stopnia specjalizacji zawodowej w zakresie nauczania języka polskiego. Dyplom zdobyty w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie.

Stopnie naukowe:

2000 – uzyskanie stopnia doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy doktorskiej zatytułowanej „Utwór literacki w odbiorze szkolnym (badania z wykorzystaniem dramy)”. Tytuł został nadany przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

2002-2005	Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Mysłowicach
2007-2010	Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi. Wydziały zamiejscowe w Bytomiu i Wodzisławiu Śląskim
2009-2015	Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Gliwicach
2014-2019	Uniwersytet Śląski. Wydział Pedagogiki i Psychologii
od 2019	Uniwersytet Śląski. Wydział Nauk Społecznych. Instytut Pedagogiki

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

Moje wieloletnie doświadczenia naukowe, związane z pracą na uczelniach wyższych, a także dydaktyczne, zdobyte wskutek nauczania w różnego rodzaju szkołach, koncentrują się na wielu obszarach. Przede wszystkim jest to poszukiwanie nowatorskich metod pracy z uczniem, które mają aktywizować uczestników zajęć (lekcji).

Osiągnięciem naukowym, na podstawie którego ubiegam się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, są **badania nad dramą w procesie wychowania i edukacji**. Ich efektem jest monografia naukowa, zgodnie z art. 219 ust.1 pkt. 2a ustawy:

- o Szymik E.: *Dramowa interpretacja baśni w kontekście kształtowania relacji interpersonalnych dzieci w wieku wczesnoszkolnym*. Radom: Wydawnictwo Naukowe Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji, 2021, ss.327.

Monografia została opublikowana przez Wydawnictwo Naukowe Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji w 2021 r. Jej recenzentami byli: prof. dr hab. Ewa Ogrodzka-Mazur z Uniwersytetu Śląskiego oraz dr hab. Grzegorz Grzybek, profesor Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Praca habilitacyjna została napisana z pozycji entuzjasty dramy. Przyjęte przeze mnie podejście do dramy jako metody umożliwiającej kształtowanie właściwych nastawień życiowych wychowanków wydaje się być nowatorskie i niespotykane w literaturze przedmiotu. Celem monografii jest próba odpowiedzi na pytanie, czy i w jaki sposób dramowa interpretacja baśni może kształtować właściwe relacje interpersonalne wśród uczniów edukacji wczesnoszkolnej. Praca składa się z pięciu rozdziałów, z których trzy pierwsze mają charakter teoretyczny, a dwa pozostałe – empiryczny.

W rozdziale pierwszym scharakteryzowałem dramę jako metodę pracy wychowawczej. Przedstawiłem takie kwestie jak: geneza dramy, jej historia na świecie i w Polsce, funkcje, struktura oraz zasady organizacyjno-dydaktyczne lekcji dramowych, a także rola i kompetencje nauczyciela dramy oraz atrakcyjność dramy na tle innych metod wychowania. Ponadto dokonałem przeglądu współczesnych nurtów i teorii wychowania pod kątem ich związku z problematyką monografii, przytoczyłem klasyfikację technik dramowych i podkreśliłem związki dramy z teatrem.

W rozdziale drugim zarysowałem zagadnienie dotyczące baśni i jej dramowej interpretacji. Przedstawiłem baśń w ujęciu literaturoznawczym i pedagogicznym, a także zamieściłem przykłady jej dramowej interpretacji.

Rozdział trzeci poświęciłem zagadnieniom kształtowania relacji interpersonalnych dziecka w wieku wczesnoszkolnym. Przybliżyłem w nim edukację wczesnoszkolną jako nowy etap w życiu dziecka, scharakteryzowałem wybrane aspekty rozwoju dziecka w tym wieku oraz omówiłem specyfikę relacji interpersonalnych ucznia.

W rozdziale czwartym zaprezentowałem założenia metodologiczne przeprowadzonych przeze mnie badań: przedmiot i cele badań, problemy badawcze i hipotezy, podejście metodologiczne (ilościowo-jakościowe) oraz charakterystykę środowiska i badanych osób.

W przeprowadzonych badaniach za najbardziej przydatną uznałem metodę eksperymentu pedagogicznego, opartą o technikę grup równoległych (grupy kontrolnej i eksperymentalnej). Metoda ta pozwoliła mi na uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy udział uczniów klas trzecich szkoły podstawowej w zajęciach dramowych z wykorzystaniem baśni wpływa na rozwój ich relacji interpersonalnych oraz na ich przekonania i postawy.

W rozdziale piątym, zamykającym całość rozważań, dokonałem analizy i interpretacji uzyskanych wyników dotyczących wpływu dramowej interpretacji baśni na kształtowanie relacji interpersonalnych dziecka w wieku wczesnoszkolnym. Przeprowadziłem pogłębioną analizę porównawczą wyników eksperymentu z wykorzystaniem metod statystyczno-matematycznych: różnice średnich, testy t-Studenta, współczynniki korelacji, analiza wielowymiarowa, procedury taksonomii numerycznej.

Wyniki analiz (macierze korelacji, dendrogramy Warda, metoda sędziów kompetentnych), a także dane źródłowe, scenariusze lekcji dramowych, grupy uczniów o zbliżonych relacjach z otoczeniem zebrane są w aneksie, liczącym 70 stron. Na uwagę zasługują tu wykorzystane narzędzia prezentacji danych, które ułatwiają ich interpretację i pozwalają formułować wnioski z przeprowadzanych analiz.

Poniżej przedstawiam problemy stanowiące przedmiot rozważań monografii.

4.1. Koniunkcja trzech elementów (triada): drama-baśń-wychowanie.

W literaturze przedmiotu znane są przykłady triady wykorzystywanej w wychowaniu. Brakuje jednak badań naukowych w tym zakresie. Dlatego podjąłem decyzję o przeprowadzeniu stosownych badań, w nowym ujęciu, w odniesieniu do podmiotowo-kreatywnego paradygmatu edukacji. Monografia w szczególności dotyczy relacji interpersonalnych oraz powiązanych z nimi postaw i przekonań. Dramę przedstawiłem jako

metodę edukacji wczesnoszkolnej, opartą o nabywanie kompetencji osobowych, kulturowych i społecznych poprzez osobiste doświadczenia, preferencje i przeżycia.

W rozprawie zamieściłem własne uwagi o charakterze praktycznym wynikające z 29 lat stosowania tej metody na różnych szczeblach edukacji. Ponadto zaprezentowałem przykładowe scenariusze lekcji z wykorzystaniem technik dramowych, przede wszystkim pod kątem procesu wychowania.

Mając na uwadze adeptów stosowania metody dramy w procesie dydaktyczno-wychowawczym, dokonałem syntetycznego ujęcia dramy na tle wybranych nurtów i teorii wychowania. W celu rozwiązywania problemów wychowawczych powiązałem je z dramową interpretacją baśni. Mając na względzie współczesną wizję edukacji, podjąłem z kolei próbę określenia szczególnego miejsca dramy wśród funkcjonujących w świadomości społecznej konstrukcji dziecka w zakresie edukacji wczesnoszkolnej.

4.2. Poszerzenie zakresu pytań wykorzystanych w badaniach.

Nie ulega wątpliwości zasadność wykorzystywania pytań, które znalazły się w *Kwestionariuszu Nastawień Intrapersonalnych, Interpersonalnych i Nastawień wobec Świata (KNIIS)*. *Podręcznik testu – wersja dla uczniów szkoły podstawowej klas I – III*. Dwadzieścia pytań dotyczy wyłącznie relacji interpersonalnych. Korzystając z *Kwestionariusza*, przedstawiłem jedynie założenia teoretyczne odnośnie do przekonań i postaw, które składają się na dany rodzaj relacji interpersonalnych. Pomiąłem przy tym związek pytań z konkretnymi przekonaniami i postawami. W celu ustalenia, które pytania są powiązane z przekonaniami i postawami, posłużyłem się metodą sędziów kompetentnych (metodą ekspertów), co umożliwiło przeprowadzenie pogłębionej analizy relacji. Omówiony sposób postępowania pozwolił mi na poszerzenie obszaru badań. Takie podejście spowodowało konieczność wykorzystania badań dwutorowo. Po pierwsze na podstawie wytycznych *Kwestionariusza*, po drugie – na podstawie omówionych w dalszej części autoreferatu procedur pogłębionej analizy.

4.3. Pragmatyczność i efektywność badań.

W mojej monografii główny nacisk położyłem na wypracowanie skutecznych metod umożliwiających przeprowadzenie badań w pełni naukowych, a nie tylko przyczynkowych, wykorzystywanych przez nauczycieli szkolnych mających bezpośredni kontakt z badaną grupą dzieci w klasie. Takie podejście stwarza nowe możliwości wykonania podobnych badań na potrzeby instytucji zewnętrznych i może być inspiracją do dalszych poszukiwań

badawczych. W dalszej części wykazałem, iż nauczyciele mogą samodzielnie prowadzić badania naukowe.

Bardzo zależało mi na tym, żeby eksperyment miał charakter badania naukowego. Dlatego na początkowym etapie badań szczególnie starannie potraktowałem zagadnienie związane z doбором grup: eksperymentalnej i kontrolnej (por. IV.4.6) oraz charakterystyką badanego środowiska (por. IV.4.7) ze względu na wymóg powtarzalności uzyskanego wyniku.

Do oceny stopnia podobieństwa grup wykorzystałem współczynniki korelacji liniowej Pearsona pomiędzy odpowiedziami udzielonymi przez uczniów z różnych klas. Ponadto zaproponowałem inne mierniki stopnia podobieństwa, takie jak: współczynniki korelacji rang Spearmana i współczynniki zbieżności V-Cramera.

Mierniki te pozwoliły na dobór dwóch klas: eksperymentalnej i kontrolnej, o najwyższym stopniu podobieństwa z grupy kilku porównywanych klas. W metodzie tej można analizować klasy nierównoliczne oraz wykorzystywać dowolną ilość kryteriów podobieństwa (co przekłada się na ilość pytań).

Już na poziomie badań sondażowych zauważyłem duże różnice w odpowiedziach uczniów z tej samej klasy. Szukając przyczyn takiego stanu rzeczy, przyjąłem tezę o wpływie środowiska społecznego na kształtowanie się postaw. Uwzględniłem przy tym: środowisko rodzinne, środowisko szkolne oraz czynniki konstytucjonalne (wady wrodzone, niepełnosprawność intelektualną). W tym celu w grupach: eksperymentalnej i kontrolnej zebrałem dane pochodzące z: końcowej oceny opisowej zachowania, wywiadów z wychowawcami oraz pedagogiem szkolnym (Aneks, tab. A8.1). Z przeprowadzonej analizy wynikało, że ilość problemów rodzinnych (do których zaliczono takie sytuacje, jak: rozwód rodziców, wyjazd zarobkowy matki poza granice kraju, pobyt dziecka w rodzinie zastępczej oraz specyficzne okoliczności życiowe dziecka, na przykład pobyt w sanatorium) jest zdecydowanie większa niż ilość problemów związanych z relacjami szkolnymi (problemy w relacjach z rówieśnikami i nauczycielami), co oznacza, że problemy rodzinne nie przenoszą się wprost na relacje szkolne, a złe relacje szkolne występują niezależnie od współwystępowania problemów rodzinnych. Przeprowadzona analiza wstępna wykazała uzależnienie poziomu relacji interpersonalnych od występowania problemu rodzinnego, stąd też podjąłem decyzję o potraktowaniu tego ostatniego jako zmiennej pomocniczej.

4.4. Identyfikacja i pomiar stopnia diagnostyczności danych.

Poza omówionym w poprzednim punkcie problemem doboru grup: eksperymentalnej i kontrolnej o wysokim stopniu podobieństwa odpowiedzi uczniów na pytania kwestionariusza, przeprowadziłem także dodatkowe analizy z wykorzystaniem metod taksonomicznych. Jest to szczególnie ważne w przypadku, gdy liczba dostępnych danych jest niewielka. W prezentowanych badaniach przy $n=41$ obserwacjach, błąd pomiaru, przykładowo, współczynnika struktury wynosi 15% z prawdopodobieństwem (poziomem ufności) rzędu 0,95. Chcąc uzyskać mniejszy błąd pomiaru, np. 4%-5%, należałoby dysponować próbą zawierającą 400-500 obserwacji.

Dodatkowe analizy miały na celu wyodrębnienie pytań o wysokiej diagnostyczności. Przez diagnostyczność rozumie się zgodność wyników analizy przeprowadzanej na podstawie różnych parametrów (pytań). Należy tu rozróżnić terminy "diagnostyczność" i „podobieństwo”. Termin „diagnostyczność” jest szerszy i obejmuje zarówno podobieństwo, jak i brak podobieństwa. Np. jeżeli odpowiedzi na dwa różne pytania kwestionariusza prowadzą do identycznych (lub bardzo podobnych) grup uczniów, to pytania te mają wysoką diagnostyczność. Natomiast jeżeli grupy uczniów wynikające z odpowiedzi na jedno pytanie są odmienne od grup wynikających z odpowiedzi na drugie pytanie, to pytania te mają niską diagnostyczność. Zadaniem metod taksonomicznych jest pogrupowanie zbioru elementów dowolnej natury na bardziej jednorodne statystycznie podzbiory charakteryzujące się diagnostycznością, a metod statystycznych – określenie podstawowych schematów i trendów dla całej populacji w oparciu o próbkę reprezentatywną. Tylko pytania o wysokiej diagnostyczności umożliwiały w dalszej części dokonanie weryfikacji hipotez.

Dążąc do zwiększenia stopnia diagnostyczności zebranych danych, uwzględniłem w analizach pytania o wysokim stopniu diagnostyczności, eliminując przy tym pytania o niskim poziomie diagnostyczności. W tym celu wykorzystałem dwie procedury taksonomicznej metody porządkowania wielowymiarowego:

- metodę stopnia rozbieżności średnich w zagregowanych bazach danych ze względu na źródło danych i ich rodzaj,
- metodę modułów różnic średnich (MRS).

Celem obydwóch procedur było uporządkowanie pytań kwestionariusza wg malejącego stopnia podobieństwa grup uczniów, wynikającego z porównania ich zgodności z pozostałymi grupami. W przypadku analizy odpowiedzi uczniów z grup:

- kontrolnej przed i po eksperymencie (KA oraz KB),

- eksperymentalnej i kontrolnej przed eksperymentem (EA oraz KA),
- eksperymentalnej przed eksperymentem i kontrolnej po eksperymentem (EA oraz KB),

preferowane były pytania o dużym stopniu podobieństwa odpowiedzi i brakiem zmian tego poziomu podobieństwa w przekroju porównywanych grup. Natomiast w przypadku analizy odpowiedzi uczniów z grup:

- eksperymentalnej i kontrolnej po eksperymentem (EB oraz KB),
- kontrolnej przed eksperymentem i eksperymentalnej po eksperymentem (KA oraz EB),
- eksperymentalnej przed i po eksperymentem (EA oraz EB), preferowane były pytania, w których występowały: brak podobieństwa odpowiedzi oraz duże zmiany stopnia podobieństwa odpowiedzi w przekroju porównywanych grup. Przedstawiony model działania dotyczył wyłącznie grup wyjściowych (EA, EB, KA, KB), w pracy uwzględniłem także inne przekroje porównywanych grup, tj. grupy zagregowane (EA+KA, KA+KB, EA+KB, EA+KA+KB), w których argumentami były odpowiednie wartości średnie, np. w grupie EA+KA średnie z odpowiedzi na pytania w grupie EA i KA.

Trzecią procedurą doboru pytań o wysokiej diagnostyczności był ich podział na 3 kategorie: stymulant, destymulant oraz nominant. Przez **stymulanty** rozumie się pytania, w których następują „korzystne” zmiany odpowiedzi. W skrajnych przypadkach jest to zmiana z *NIE* na *TAK*, a także zmiany np. z *NIE* na *RACZEJ NIE* lub z *NIE* na *RACZEJ TAK* itd. W przypadku **destymulant** mają miejsce „niekorzystne” zmiany odpowiedzi, W skrajnym przypadku z *TAK* na *NIE*, a także z *TAK* na *RACZEJ TAK* lub z *TAK* na *RACZEJ NIE* itd. W przypadku **nominant** albo nie obserwuje się zmian w odpowiedziach, albo zmiany te mają zróżnicowany kierunek – niektóre zmieniają się korzystnie, a niektóre niekorzystnie.

Zgodnie z zaleceniami wynikającymi z powyższej procedury, w analizach uwzględniłem pytania o wyraźnym charakterze stymulant lub destymulant. Nominanty, a także pytania o niewielkich zmianach wariantów odpowiedzi zostały wyeliminowane.

W przeprowadzonych analizach uwzględniłem wszystkie wymienione powyżej procedury, pozwalające na identyfikację i dobór pytań dających odpowiedzi o wysokim stopniu diagnostyczności. W każdej z tych metod wykorzystuje się zróżnicowane procedury analityczne wyjściowych danych, co przełożyło się na uzyskanie nieco odbiegających od siebie ocen stopnia diagnostyczności poszczególnych pytań, przy czym możliwe jest tu wyselekcjonowanie pytań uwzględnionych w końcowej fazie analizy. Przyjęte rozwiązanie (trzy metody analityczne) w przypadku małych prób pozwala uzyskać bardziej wiarygodne

wyniki niż w przypadku uwzględnienia tylko jednej metody, gdzie nie ma możliwości potwierdzenia uzyskanych rezultatów analizy.

W przypadku dysponowania dużymi próbami zróżnicowanie wyników analizy jest mniejsze (na zasadzie prawa wielkich liczb) i w takiej sytuacji wystarcza przeprowadzić analizę przy pomocy jednej metody lub dla jeszcze większej pewności potwierdzić te wyniki, korzystając z drugiej metody.

4.5. Struktura rozdziału piątego wraz z postulatami.

Ostatni rozdział monografii ma charakter empiryczny i zawiera omówienie wyników badań przekonań i postaw (składających się na relacje interpersonalne) uzyskanych zgodnie z założeniami metodologicznymi przedstawionymi w poprzednim rozdziale. W przypadku relacji interpersonalnych narzędziem analizy był *Kwestionariusz Nastawień Intrapersonalnych, Interpersonalnych i Nastawień wobec Świata (KNIIS)*. Poziom poszczególne relacji wynika z prostego sumowania punktów uzyskanych z odpowiedzi. Część empiryczna monografii obejmuje rozdział V (60 s.), zawierający interpretację wyników zebranych w Aneksie (70 s.). Łącznie stanowi to 40% objętości całej monografii.

Analizowane problemy związane z przekonaniami i postawami rozpatrywałem w 3 obszarach (etapach). W pierwszym przedstawiłem wyniki analizy odpowiedzi na pytania kwestionariusza w przekroju wyodrębnionych grup uczniów. Analiza miała na celu ustalenie stopnia diagnostyczności poszczególnych pytań, dzięki czemu w dalszych badaniach można było wybierać spośród dostępnych pytań ich podzbiory o największym sumarycznym stopniu diagnostyczności. W analizie wykorzystałem specjalnie do tego celu skonstruowaną metodę modułów różnic średnich (MRS) oraz taksonomiczną metodę ustalania stopnia rozbieżności średnich w zagregowanych bazach danych. Pozwoliło to pogrupować pytania na podzbiory o zbliżonych do siebie rozkładach odpowiedzi. Spośród wielu dostępnych metod taksonomicznych wybrałem algorytmy aglomeracyjne w wariacie określanym jako metoda Warda. W obliczeniach wykorzystałem do tego celu pakiet Statistica. Ponadto dokonałem identyfikacji charakteru pytań, dzieląc je na 3 kategorie: stymulanty, destymulanty i nominanty. Te ustalenia wykorzystano jako dodatkowe kryterium doboru pytań do dalszych analiz, eliminując nominanty oraz preferując stymulanty i destymulanty o wysokim stopniu ich diagnostyczności.

W drugim etapie analizy dokonałem oceny wielkości i kierunków zmian zachodzących w odpowiedziach uczniów na poszczególne pytania w przekroju różnych grup uczniów (kontrolna przed i po eksperymencie, eksperymentalna przed i po eksperymencie, a także

grupy z podziałem na płeć, stan zdrowia, problemy rodzinne itd.). Ocenilem wpływ eksperymentu *dramy* na postawy i przekonania uczniów na podstawie różnic średnich z odpowiedzi udzielonych przez uczniów.

Duże prawdopodobieństwo (poziom ufności) w przedziale od 0,95 do 0,99 udało się potwierdzić dla wybranych relacji dzięki zastosowaniu metody testów istotności różnic średnich. Metoda ta sprowadza się do analizy prawdopodobieństwa zaistnienia różnicy pomiędzy różnymi grupami głównymi (grupa eksperymentalna i kontrolna, *pretest* i *posttest*, dziewczęta i chłopcy, rozpoznane i nierozpoznane problemy rodzinne) oraz ich różnymi koniunkcjami. Uzyskane wyniki metodą istotnych różnic średnich w sposób pewny statystycznie wskazywały na występowanie zróżnicowania pomiędzy grupami: eksperymentalną i kontrolną w niektórych badanych obszarach, co do których stwierdziłem wysoki poziom wiarygodności.

W trzecim etapie wykorzystałem uzyskane wnioski dotyczące wyboru zakresów analizy oraz specyfiki procedur badawczych do analizy wyników eksperymentu w zakresie przekonań i postaw w oparciu o dane z *Kwestionariusza*.

Otrzymane rezultaty analiz oraz moje doświadczenia związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem eksperymentu przyczyniły się do sformułowania następujących postulatów, mających charakter praktyczno-wdrożeniowy:

- System rekrutacji do szkół podstawowych powinien przede wszystkim prowadzić do uzyskania wyrównanego poziomu relacji interpersonalnych w pierwszych klasach tej samej szkoły.
- Dla ewaluacji relacji interpersonalnych i związanych z nimi postaw i przekonań należy prowadzić cykliczne badania oparte na najbardziej diagnostycznych pytaniach.
- Efektywność ewaluacji można podnieść poprzez elektroniczny system ankietyzacji. Jest to narzędzie pozwalające uprościć budowę baz danych i ich analizę, na bieżąco identyfikować skalę problemów dotyczących postaw/przekonań i relacji, w sposób wygodny dla nauczyciela i ucznia.
- Należy dążyć do określenia metod identyfikacji grup społecznych na poziomie ogólnopolskim, uwzględniając lokalne środowiska pod kątem przydatności do prowadzenia badań naukowych (opis środowiska), jak również skutecznego podejmowania decyzji przez władze lokalne i państwowe.
- Wobec niskiego poziomu postaw, takich jak: poczucie wsparcia, poczucie bezpieczeństwa, wyzbywanie się uraz oraz podtrzymywanie uraz poprzez złośliwość,

proponuje się rozważenie zastosowania na szeroką skalę dramy jako skutecznej metody wychowania. Eksperyment wykazał duże przyrosty nastawień pozytywnych na wysokim poziomie istotności statystycznej. Zastosowana skala pomiarów (od 1 do 4) była podobna do dawnej skali ocen szkolnych, przy czym przyrost powyżej 0,5 punktu wskazywał na wyraźną poprawę. Dla ww. postaw przyrosty wynosiły odpowiednio: 0,5; 0,6; 0,9 i 0,8 punktu.

4.6. Weryfikacja problemów badawczych i hipotez.

Uczestnictwo uczniów klas trzecich w lekcjach dramowych z wykorzystaniem baśni wpływa na rozwój ich relacji interpersonalnych. Istnieje związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy lekcjami dramowymi a relacjami interpersonalnymi oraz współtworzącymi je relacjami: *Inni wobec mnie* i *Ja wobec innych*. Stwierdziłem wzrost nastawień pozytywnych i spadek negatywnych. Najsłabszy wynik dotyczy relacji *Ja wobec innych*, dla której poziom wnioskania jest obniżony z powodu różnic wartości początkowej (por. tab. P.1). Wykazałem wpływ płci oraz występowania problemu rodzinnego na wielkość zmian relacji. Dla obu zmiennych niezależnych zmiany te zależą od początkowego poziomu relacji. Wyższy wzrost nastawień pozytywnych i spadek negatywnych wskutek przeprowadzonych lekcji dramowych nastąpił w grupie chłopców, występowanie problemu rodzinnego odnotowałem dla relacji: *Ja wobec innych* i *Inni wobec mnie*.

Wykazałem także występowanie współzależności pomiędzy uczestnictwem w lekcjach dramowych a przekonaniem i postawami związanymi z relacjami interpersonalnymi. Stwierdziłem wzrost nastawień pozytywnych i spadek negatywnych. Niski poziom istotności statystycznej nastawień uczniów (odpowiedzi na pytania) i zróżnicowana liczba pytań odnoszących się do danego przekonania/postawy obniżyły poziom wnioskania, opartego na fragmentyzacji analizy obszarów. Wprowadzając metody taksonomiczne oparte na grupowaniu danych, uzyskałem wyniki wskazujące na celowość prowadzenia lekcji dramowych dla następujących postaw i przekonań:

- wyzbywanie się uraz,
- skupienie się na działaniach odwetowych,
- skupienie się na agresji,
- podtrzymywanie uraz poprzez ignorowanie,
- podtrzymywanie uraz poprzez brak wsparcia,
- podtrzymywanie uraz poprzez złośliwość,

- poczucie wsparcia,
- poczucie bezpieczeństwa,
- obawa przed agresją.

Nie udało się udowodnić celowości prowadzenia lekcji dramowych dla następujących postaw i przekonań:

- brak wsparcia,
- wyzbywanie się plotkowania,
- wyzbywanie się złośliwości,
- wyzbywanie się agresji,
- wyzbywanie się działań opozycyjnych,
- wyzbywanie się działań odwetowych.

Największe zmiany wartości dotyczyły: poczucia bezpieczeństwa, wyzbywania się uraz, podtrzymywania uraz poprzez złośliwość. Jakość wnioskowania oparłem na spełnieniu kryteriów przyjętych metod badawczych oraz na zgodności kierunków i rozbieżności wartości początkowych nastawień. Wśród postaw/przekonań, dla których wykazałem nieznaczny wzrost ich poziomu, należą: skupienie się na agresji, podtrzymywanie uraz poprzez ignorowanie, podtrzymywanie uraz poprzez brak wsparcia, które także cechuje obniżona jakość wnioskowania. Wykazałem wpływ płci oraz występowania problemu rodzinnego na wielkość zmian postaw i przekonań. Wyższy wzrost nastawień pozytywnych i spadek negatywnych wskutek przeprowadzonych lekcji dramowych nastąpił w grupie chłopców, występowanie problemu rodzinnego odnotowałem dla połowy przekonań i postaw.

Odnosząc się do rezultatów międzynarodowych badań DICE („Drama Improves Lisbon Key Competences in Education”), dotyczących kluczowej kompetencji „Umiejętności interpersonalne, międzykulturowe i społeczne oraz kompetencje obywatelskie”, warto przytoczyć słowa pojawiające się w podsumowaniu tegoż raportu: „(...), uczniowie, którzy uczestniczą w zajęciach edukacyjnych teatru i dramy, są bardziej empatyczni – wykazują troskę o innych i są bardziej zdolni do zmiany punktu widzenia. Są lepsi w rozwiązywaniu problemów i radzeniu sobie ze stresem. Częściej są główną osobowością w klasie”. Wyniki moich badań są porównywalne z przywołanym raportem DICE tylko w sposób pośredni, co ma związek z odmiennym przyjęciem zmiennych. Empatia uczniów łączy się, moim zdaniem, ze zmniejszeniem skupienia się na działaniach odwetowych, agresji, a także ze wzrostem poczucia bezpieczeństwa. Troska o innych koreluje ze wzrostem poczucia wsparcia przy jednoczesnym zmniejszeniu podtrzymywania uraz poprzez brak wsparcia. Rozwiązywanie

problemów można odnieść do zwiększenia wyzbywania się uraz i zmniejszania skupiania się na agresji, natomiast radzenie sobie ze stresem do zmniejszenia podtrzymywania uraz poprzez złośliwość i obawy agresji.

4.7. Konkluzje dotyczące kształtowania relacji interpersonalnych.

Podczas analizy zmian relacji wykazałem, że bodziec eksperymentalny hamuje tendencje spadkowe, pogłębia neutralne i sprzyja tendencjom wzrostowym. Metoda dramy w szczególności radzi sobie z negatywnym wpływem problemów rodzinnych na poziom relacji. Przyrosty dodatnie dla dzieci z problemem rodzinnym w grupie eksperymentalnej były wyższe niż w grupie kontrolnej, zwłaszcza dla chłopców o najniższych poziomach początkowych. Relacje z rówieśnikami mogą być substytutem niedoborów w funkcjonowaniu rodziny. Za taką interpretacją przemawia fakt, że wychowawcy uczniów także nie dostrzegają związków problemów rodzinnych dziecka z zachowaniami w szkole. Drama pozwoliła dziecku bardziej otworzyć się, a przez to wychowanek był skłonny częściej uzewnętrznić swoje problemy. Metoda ta była przyczynkiem do rozpoczęcia procesu zmian w stosunku uczniów do samych siebie i do innych. Dzieci wymagałyby kontynuowania takich profilaktycznych działań.

Ankieta nie miała charakteru anonimowego, dlatego też można było określić, na które dzieci metoda dramy oddziałuje najlepiej.

Efekt prowadzenia lekcji dramowych z wykorzystaniem baśni jako metody pedagogicznej jest uzależniony od istniejącego poziomu relacji interpersonalnych. Lekcje te silnie wpływają na zmianę relacji u dzieci słabszych: u dziewcząt od pierwszego do trzeciego stena, u chłopców od pierwszego do szóstego stena. W przypadku dzieci o wyższym poziomie relacji prowadzenie takiego typu zajęć w celu osiągnięcia efektu dydaktycznego wydaje się bezcelowe.

4.8. Uwagi końcowe.

Osobisty udział w przeprowadzonym eksperymencie naukowym od jego rozpoczęcia aż do zakończenia, łącznie z tym, że rozwiązywałem na bieżąco różne problemy, umożliwił mi nabranie doświadczenia, którym podzieliłem się w Uwagach końcowych. Mogą one stanowić inspirację do podejmowania rozważań teoretycznych lub przeprowadzenia kolejnych badań. Sformułowałem uwagi dotyczące formowania składu osobowego klas, skutecznego, sprawnego i powszechnego systemu ankietyzacji, zmierzającego do efektywnego doboru metod wychowawczych. Wykorzystanie metody dramy wymaga

posiadania przez nauczyciela odpowiednich predyspozycji i umiejętności. Na podstawie wieloletniego doświadczenia oraz wcześniejszych badań własnych zaprezentowałem różnego rodzaju zmiany postaw i przekonań uczniów. Zwróciłem uwagę na temat określenia grup społecznych z punktu widzenia unifikacji i przydatności w przyszłych badaniach.

Problematyką będącą przedmiotem monografii zajmuję się od 29 lat. Efektem tego są publikacje zebrane w poniższym zestawieniu. Monografia habilitacyjna stanowi zwieńczenie moich zainteresowań naukowych z zakresu dramy jako metody pracy edukacyjnej i wychowawczej.

Autor	Tytuł	Rok	Wydawca	Streszczenie
O. Gogolin, E. Szymik	<i>Drama: wybrane aspekty polonistycznej edukacji wczesnoszkolnej. Koncepcje. Badania. Wyniki.</i>	2020	Wydawnictwo Naukowe Łukasiewicz- Instytut Technologii Eksploatacji	W publikacji zaprezentowano między innymi wyniki badań przeprowadzonych wśród nauczycieli i uczniów klas I-III szkół podstawowych. Badania te miały formę sondażu oraz testu kompetencji językowych skierowanego do najmłodszych. W książce zamieszczono opisy działań dramowych z wykorzystaniem wybranych technik dramowych. Walorem książki jest jej nowatorstwo w zakresie analizy wpływu dramowej interpretacji baśni na sytuację dziecka w szkole. Ponadto publikacja ta jako jedna z pierwszych w całości koncentruje się na dramie w polonistycznej edukacji wczesnoszkolnej.
E. Szymik, O. Gogolin	<i>Drama a wyniki egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego</i>	2019	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Artykuł ma na celu ukazanie wpływu zajęć dramowych na stopień elokwencji uczniów oraz umiejętność poprawnego pisania i argumentowania na egzaminie gimnazjalnym z języka polskiego. Część teoretyczna przywołuje opinie teoretyków i praktyków dramy, odnoszące się do wykorzystania dramy w procesie nauczania i wychowania. Część praktyczna prezentuje zależności między dramą a kształceniem językowym uczniów oraz wyniki raportów OKE z lat 2016 i 2017, dotyczących kwestii poprawności językowej, a zwłaszcza poprawnej konstrukcji zdań. W części tej zamieszczono też wyniki badań przeprowadzonych wśród gimnazjalistów z Miasta i Gminy Czerwionka-Leszczyny oraz ich krótki opis. W badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego, metodę analizy dokumentów oraz metodę analizy wytworów prac.
O. Gogolin, E. Szymik	<i>The Role of Drama in Developing Communication Competencies of Early Primary School Students</i>	2019	Wyd. LIBRON	The article is an attempt to answer the question of what role drama plays in the development of competences among early childhood education pupils. The theoretical part presents the concepts of competences and key competences in the context of linguistic, cognitive and social processes. Next, the authors briefly discuss the method of drama by presenting the classification of G. Bolton's drama techniques. The practical part discusses the results of tests carried out among teachers (posttest) and among pupils (pretest, posttest, and language proficiency test).
E. Szymik, O. Gogolin	<i>Drama: Theoretical Outline and Practical Aspects</i>	2018	GlobEdit	W książce dokonano między innymi przeglądu technik dramowych, a spośród wszystkich klasyfikacji wybrano, w opinii autorów, najbardziej przydatne w pracy nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej. Zanalizowano raporty Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej pod kątem edukacji językowej, w dalszej kolejności przedstawiono wyniki badań sondażowych, których głównym celem było określenie wpływu zajęć dramowych na stopień elokwencji uczniów oraz umiejętność poprawnego pisania i argumentowania, przy czym te ostatnie zweryfikowano poprzez ocenę wypowiedzi pisemnej uczniów na zadany temat.

Autor	Tytuł	Rok	Wydawca	Streszczenie
E. Szymik	<i>Dramatické techniky v polonistickom ranom školskom vzdelávaní</i>	2017/2018	Vydavateľstvo PAMIKO	W artykule zaprezentowano techniki dramowe w ujęciu Anny Dziedzic. W części praktycznej zamieszczono materiał egzemplifikacyjny dotyczący wykorzystania dramy na lekcjach z kształcenia literackiego w klasach I-IV szkoły podstawowej.
Z. Kováčová, E. Szymik	<i>Drama (kreatywna) w szkole podstawowej na Słowacji</i>	2017	„Journal of Modern Science”. Wydawnictwo Wyższej szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi	W artykule zaprezentowano najważniejsze techniki dramowe wykorzystywane podczas pracy z dziećmi na Słowacji, takie jak wchodzenie w rolę i improwizacja. Omówiono także jedną z metod aktywizujących ucznia w procesie dydaktycznym – grę dydaktyczną. Przybliżono opinie teoretyków i praktyków dramy (m.in. A. Dziedzic, A. Pruszkowskiej, K. Witerskiej), dotyczące jej walorów dydaktycznych i wychowawczych, oraz przykładowe ćwiczenia dramowe (m.in. etiudy pantomimiczne, scenki improwizowane, ćwiczenia rozwijające wrażliwość zmysłów), które można zaproponować uczniom w edukacji wczesnoszkolnej. Specyfikę artykułu stanowi wyeksponowanie dramy kreatywnej jako metody odwołującej się do twórczej wyobraźni ucznia oraz rozwijającej jego kreatywność.
E. Szymik	<i>Metoda przekładu intersemiotycznego w polonistycznej edukacji wczesnoszkolnej</i>	2017	Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej	Celem artykułu jest przybliżenie czytelnikowi metody przekładu intersemiotycznego i ukazanie jej roli w polonistycznej edukacji wczesnoszkolnej. Część teoretyczna opisuje metodę przekładu intersemiotycznego w kontekście analizy pozawerbalnej tekstu, natomiast część praktyczna zawiera propozycje zastosowania tej metody w klasach I – III szkoły podstawowej.
E. Szymik, Z. Kováčová	<i>Theatrical and quasi-theatrical forms in first stages of school education in Poland Formy teatralne i parateatralne w polonistycznej edukacji wczesnoszkolnej</i>	2017	„Journal of Modern Science”. Wydawnictwo Wyższej szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi	The article makes the reader familiar with the most important and most interesting theatrical and quasi-theatrical forms, methods and techniques used in contemporary Polish schools. It begins with description of the simplest ones helping to develop the so-called ‘living word culture’ (e.g. narrating aloud, reading aloud, reciting, reading with roles assigned) Further, stage adaptations and modern forms of work utilising student-activating methods such as: drama games, inscenised trial, ‘theatrical-literary workshop’, and drama are described. After T. Samulczyk-Pawluk, the following contemporary theatrical forms are listed as well: self-made theatre, doll theatre, objects theatre, poetry theatre, pantomime, plastic theatre, theatre of propositions, small forms theatre. The article contains a discussion of theatrical and quasi-theatrical forms in an early school education teacher’s work. These can to a large extent catalyse a pupil’s creative expression, which in turn allows him better to understand the text being discussed in class or play his part.
E. Szymik	<i>Drama jako remedium na problemy wychowawcze</i>	2017	„Nauczyciel i Szkoła”. Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kard. A. Hłonda	Artykuł ma na celu ukazanie metody dramy w przewycięzaniu problemów wychowawczych nastolatków. Część teoretyczna zawiera ogólne uwagi na temat dramy jako metody pedagogicznej, jej przydatności w pracy nauczyciela na lekcjach wychowawczych; prezentuje autorski scenariusz lekcji/zajęć wychowawczych, przeprowadzonych za pomocą dramy. Część praktyczna dostarcza przykładów różnych ćwiczeń dramowych (np. etiud pantomimicznych, scenek improwizowanych, budowania pomnika, gry dramowej) w kształtowaniu umiejętności bycia otwartym czy w zwiększeniu samoakceptacji.
O. Gogolin, E. Szymik	<i>Drama interpretation of the fairy tale THE SNOW QUEEN BY HANS CHRISTIAN</i>	2017	Technologíju akadēmija w Rēzekne	The theoretical part introduces the most frequently used drama techniques in early school education of Polish language. The practical part presents drama interpretation of

Autor	Tytuł	Rok	Wydawca	Streszczenie
	ANDERSEN			the fairy tale The Snow Queen by Hans Christian Andersen. In the article, drama is introduced as a method that triggers students' creative expression, which helps them understand the literary text better and ask proper questions.
A. Szymura, E. Szymik	<i>Edukacja przez teatr jako element procesu resocjalizacyjnego dorosłych (na przykładzie Aresztu Śledczego w Gliwicach)</i> <i>The use of drama therapeutic theatres in the social rehabilitation process (example of classes with inmates in the detention facility in Gliwice)</i>	2016	„Edukacja Ustawiczna Dorosłych”. Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji	Artykuł ma na celu przybliżenie działalności teatru więziennego w Areszcie Śledczym w Gliwicach i jego oddziaływania na osadzonych jako jednego z elementów procesu resocjalizacyjnego. Przytoczone zostały autentyczne wypowiedzi wychowawcy, a zarazem reżysera przedstawienia oraz relacje uczestników – „aktorów” biorących udział w próbach i sztuce, odgrywających role według ustalonego scenariusza.
E. Szymik	<i>Drama method in the work of early childhood education teachers</i>	2016	Wydawnictwo Adam Marszałek	Artykuł ma na celu przybliżenie opinii nauczycielek dotyczących stosowania przez nich metody dramy w kształceniu polonistycznym. Część teoretyczna definiuje pojęcie dramy, zawiera uwagi ogólne dotyczące tej metody oraz przybliża klasyfikacje technik dramowych w ujęciu G. Boltona i A. Dziedzic. Część praktyczna prezentuje analizę wyników badań sondażowych przeprowadzonych wśród nauczycielek edukacji wczesnoszkolnej, dotyczących m.in. oceny skuteczności dramy na tym etapie kształcenia.
E. Szymik	<i>Drama w procesie wychowania dzieci i młodzieży w Polsce i Czechach.</i>	2016	Oficyna Drukarsko-Wydawnicza AKANT	W publikacji zamieszczono uwagi dotyczące oczekiwanych efektów dramy dla procesu wychowania oraz studium porównawczego doświadczeń polskich i czeskich w zakresie wykorzystania dramy (Polska) i wychowania dramatycznego (Czechy) w procesie wychowywania dzieci i młodzieży. Omówiono wyniki sondażu diagnostycznego, przeprowadzonego wśród nastolatków w wieku 13-16 lat (w Polsce), ósmoklasistów (w Czechach) i wśród nauczycieli z Polski i Czech. Metoda ta pozwoliła na uzyskanie informacji dotyczących opinii i przekonań respondentów na temat wykorzystania dramy w procesie wychowania.
E. Szymik	<i>Drama jako metoda wyzwalamąca kreatywność u dzieci i młodzieży</i>	2015	Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości	Artykuł stanowi próbę odpowiedzi na pytanie: W jaki sposób metoda dramy staje się skutecznym sposobem wyzwalamąca kreatywności u dzieci i młodzieży w procesie nauczania? Część teoretyczna definiuje pojęcie dramy edukacyjnej, omawia możliwość zastosowania technik dramowych na różnych poziomach nauczania. Podkreśla również udział dramy w stymulowaniu rozwoju człowieka. Część praktyczna zawiera materiał egzemplifikacyjny, dotyczący m.in. przykładów różnych ćwiczeń i technik dramowych (np. wprawek dramatycznych, pomników, rzeźb), które umożliwiają komunikowanie się w sposób niewerbalny, odwołują się nie tylko do emocji uczniów, ale rozwijają ich kreatywność i intelekt, giętkość i oryginalność myślenia, ułatwiają samoocenę.
E. Szymik	[Recenzja książki] Kamila Witerska, <i>Drama. Przewodnik po koncepcjach, technikach i miejscach</i>	2015	„Nauczyciel i Szkoła”. Górnśląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kard. A. Hłonda	Recenzja książki dotyczącej dramy autorstwa Kamili Witerskiej.
E. Szymik, I. Copik	<i>Drama jako droga nabywania umiejętności w rozwiązywaniu konfliktów</i>	2014	Wydawnictwo <<scriptum>>	Artykuł przybliża znaczenie metody dramy w nabywaniu przez uczniów umiejętności w rozwiązywaniu konfliktów, przewycięzania agresji i przemocy w procesie lekcyjnym.

Autor	Tytuł	Rok	Wydawca	Streszczenie
	<i>oraz metoda zapobiegania agresji i przemocy wśród młodzieży</i>			Podkreślono w nim udział dramy w stymulowaniu rozwoju człowieka. Materiał egzemplifikacyjny dotyczy m.in. przykładów zastosowania różnych technik dramowych na lekcjach wychowawczych.
E. Szymik, I. Copik	<i>Edukacja artystyczna jako forma prewencji zjawisk socjalnopatologicznych u dzieci i młodzieży</i>	2014	BELIANUM	W artykule autorzy pochylił się nad zagadnieniami dotyczącymi edukacji artystycznej. W dalszej części omówili działania dramowe na scenie szkolnej, prezentując przykładowe zestawy ćwiczeń dramowych.
E. Szymik	<i>Wykorzystanie teatru szkolnego i form scenicznych w pracy wychowawczej szkoły</i>	2014	„Nauczyciel i Szkoła”. Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kard. A. Hłonda	Artykuł przybliży czytelnikowi znaczenie teatru i form scenicznych w rozwoju osobowości uczniów. Omówiono w nim dzieje teatru szkolnego. W artykule wskazano najważniejsze i najciekawsze formy, metody i techniki teatralne stosowane we współczesnej szkole, w ramach „teatru na lekcji” (m. in. gry dramatyczne i dramę) i „teatru po lekcjach” (m. in. pantomimę i teatr małych form).
E. Szymik	<i>Znaczenie dramy w procesie wychowania</i>	2014	Innovatio Press Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji	Artykuł przybliży czytelnikowi znaczenie dramy w procesie wychowania. Podkreśla udział dramy w stymulowaniu rozwoju ucznia. Prezentuje przegląd nowoczesnych nurtów i teorii wychowania pod kątem wykorzystania form parateatralnych. Specyfiką artykułu jest scharakteryzowanie dramy jako metody dydaktyczno-wychowawczej, która odwołuje się do ekspresji twórczej ucznia.
I. Copik, E. Szymik	<i>Drama w pracy wychowawczej nauczyciela polonisty</i>	2013	„Nauczyciel i Szkoła”. Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kard. A. Hłonda	Artykuł przybliży czytelnikowi znaczenie metody dramy w procesie wychowania. Zawiera między innymi uwagi na temat dramy edukacyjnej i jej zastosowania na różnych poziomach nauczania, a także materiał egzemplifikacyjny dotyczący m.in. przykładów zastosowania różnych technik dramowych w przewyciężaniu konfliktów, agresji i przemocy wśród uczniów.
E. Szymik, I. Copik	<i>Jak przełożyć Panamę na dramę? O roli przestrzeni i wyobraźni w edukacji wczesnoszkolnej</i>	2013	„Edukacja Humanistyczna”. Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego	W artykule omówiono pokrótce współczesną baśń <i>Ach, jak cudowna jest Panama</i> . W dalszej części scharakteryzowano zastosowanie dramy w klasach I-III szkoły podstawowej, a także zamieszczono autorski scenariusz zajęć dramowych i szczegółowy opis lekcji z oparciem o tekst Janoscha.
E. Szymik	<i>Dramowa interpretacja fragmentów Dzienników gwiazdowych S. Lema. Wędrownica z Ijonem Tichym na obce planety</i>	2013	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Artykuł przedstawia propozycję zajęć dramowych na lekcjach edukacji literackiej, poświęconych omówieniu fragmentów <i>Dzienników gwiazdowych</i> Stanisława Lema, z wykorzystaniem technik dramowych opartych na słowie. Dowiedziono, że drama wyzwala twórczą ekspresję ucznia oraz pomaga mu lepiej zrozumieć tekst literacki i zadać pytania do rozmowy z bohaterem literackim.
E. Szymik	<i>Drama jako metoda wspierania rozwoju ucznia</i>	2013	Wyd. Akademii im. Jana Długosza	W artykule omówiono genezę dramy oraz wybrane techniki dramowe. Podkreślono udział dramy w rozwijaniu u uczniów podstawowych dyspozycji człowieka, takich jak: wyobraźnia, postawa twórcza, inteligencja emocjonalna i empatia. Materiał egzemplifikacyjny zawiera przykłady scenek improwizowanych z ustaloną sytuacją wyjściową służące przewyciężaniu sytuacji konfliktowych wśród uczniów.
K. Borowiec, E. Szymik	<i>Drama na lekcjach ortografii (propozycja metodyczna dla klasy IV)</i>	2011/2012	„Język Polski w Szkole IV- VI”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W artykule zaprezentowano propozycje wybranych ćwiczeń dramowych rozwijających umiejętności językowe uczniów oraz scenariusz lekcji „O baśniowej ortografii” z wykorzystaniem technik dramowych.

Autor	Tytuł	Rok	Wydawca	Streszczenie
E. Szymik	<i>Drama na lekcjach kształcenia literackiego w liceum (propozycja scenariusza lekcji na podstawie „Dżumy” Camusa)</i>	2011	Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego	W artykule zamieszczono między innymi propozycję scenariusza lekcji przeprowadzonej metodą dramy w klasie trzeciej liceum na podstawie <i>Dżumy</i> Camusa. Scenariusz ten ma na celu dostarczenie nauczycielom polonistom oraz studentom kierunków pedagogicznych inspirującego przykładu, jak w trakcie lekcji literackiej można wprowadzać ucznia w krąg zagadnień aksjologicznych, pogłębiając jego refleksje na temat istoty człowieczeństwa.
E. Szymik	<i>Drama w nauczaniu języka polskiego</i>	2011	Oficyna Wydawnicza „Impuls”	W książce zostały omówione zagadnienia związane z teorią dramy, klasyfikacją technik i strategii dramowych w pragmatycznym ujęciu Anny Dziedzic, a także wskazówki dotyczące zasad organizacyjno- dydaktycznych dramy, informacje na temat zastosowania tej metody w nauczaniu języka polskiego oraz scenariusze lekcji literackich i językowych dla czterech poziomów nauczania.
E. Szymik	<i>Rola i kompetencje nauczyciela dramy</i>	2011	Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”	Celem artykułu jest przybliżenie roli i kompetencji nauczyciela dramy na różnych szczeblach edukacji. Ostatnia część artykułu zawiera scenariusz lekcji dramowej.
D. Szeligiewicz-Urban, E. Szymik	<i>Drama jako jedna z metod aktywizujących w kształceniu literackim</i>	2010	„Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas”. Oficyna Wydawnicza „Humanitas”	W tekście omówiono zagadnienia związane z teorią dramy, przykłady metod aktywizujących stosowanych w procesie nauczania. Artykuł zawiera scenariusze lekcji dla szkoły podstawowej i gimnazjum z zakresu kształcenia literackiego przeprowadzonych z wykorzystaniem różnych technik dramowych.
E. Szymik	[Recenzja książki] Danuta Michałowska, <i>Drama w edukacji</i>	2010	„Nauczyciel i Szkoła”. Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kard. A. Hłonda	Recenzja książki dotyczącej dramy autorstwa Danuty Michałowskiej.
E. Szymik	<i>Terapeutyczna funkcja teatru (na przykładzie działalności Placówki Opiekuńczo- Wychowawczej Wsparcia Dziennego – Świetlicy Środowiskowej w Czerwionce- Leszczynach)</i>	2010	Wyd. Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej	W artykule przedstawiono różnorodne formy oddziaływania na postawy wychowanków Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Wsparcia Dziennego – Świetlicy Środowiskowej w Czerwionce-Leszczynach. Omówiono specyfikę prezentowanej placówki. Zamieszczono także propozycje działań dramowych na konkretnym utworze literackim.
E. Szymik	<i>Drama w edukacji wczesnoszkolnej (na przykładzie tekstów dla dzieci)</i>	2010	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	W artykule przedstawiono propozycję zajęć dramowych na lekcjach w polonistycznej edukacji wczesnoszkolnej w klasach: pierwszej i drugiej szkoły podstawowej podczas omawiania utworów: <i>Dziecię elfów</i> oraz <i>Kopciuszek</i> według ustalonego scenariusza.
J. Mikuła, E. Szymik	<i>W stronę „ja transcendentnego”. Drama kreatywna jako droga do samopoznania i sposób „wykraczania poza siebie”</i>	2009	ENETEIA. Wyd. Psychologii i Kultury	W artykule poruszone zostały zagadnienia związane z teorią dramy i sposobami wykorzystania technik dramowych na lekcjach języka polskiego. Celem głównym artykułu jest przybliżenie dramy właściwej, tj. kreatywnej.
E. Szymik	<i>Drama jako sposób przelamywania schematów edukacyjnych</i>	2009	Wyd. Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej	W artykule zdefiniowano dramę edukacyjną jako metodę dydaktyczno-wychowawczą, zaprezentowano schemat lekcji dramowej oraz zamieszczono scenariusz lekcji z kształcenia literackiego z wykorzystaniem różnych technik dramowych. Omówiono także wyniki badania sondażowego przeprowadzonego wśród nauczycieli-polonistów uczących na różnych szczeblach edukacji.
J. Mikuła, E.	<i>Drama na lekcjach języka polskiego w</i>	2004	„Nauczyciel i Szkoła”.	W artykule przybliżono źródłosłów wyrazu „drama”, wskazano na jej walory

Autor	Tytuł	Rok	Wydawca	Streszczenie
Szymik	<i>szkole podstawowej (przykłady scenariuszy lekcji dla klas I-VI)</i>		Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kard. A. Hłonda	edukacyjne przybliżono pragmatyczną klasyfikację technik dramowych w ujęciu Anny Dziedzic oraz przedstawiono propozycje konkretnych działań dramowych w klasach I–VI z zakresu kształcenia literackiego.
E. Szymik	<i>Recepcja wiersza Tadeusza Różewicza „Przepaść” u uczniów starszych klas szkoły podstawowej (badania z wykorzystaniem metody przekładu intersemiotycznego)</i>	2004	„Nauczyciel i Szkoła”. Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kard. A. Hłonda	W artykule zaprezentowano wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów klas szóstych szkoły podstawowej w latach 1999-2002. Podczas badań wykorzystano metodę przekładu intersemiotycznego (rysunkowa konkretyzacja wiersza).
E. Szymik	<i>Jak być człowiekiem wśród ludzi? (na kanwie wiersza „List do ludożerców” Tadeusza Różewicza)- propozycja lekcji z wykorzystaniem mapy mentalnej i dramy</i>	2003/2004	„Język Polski w Gimnazjum”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W artykule przedstawiono propozycję analizy wiersza Różewicza z wykorzystaniem dwóch metod aktywizujących – mapy mentalnej oraz dramy.
K. Borowiec, E. Szymik	<i>Przeżyć... i zrozumieć... (propozycja metodyczna dla klasy IV)</i>	2003/2004	„Język Polski w Szkole IV- VI”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W początkowej części artykułu zaprezentowano teorię dramy, w dalszej części zamieszczono dwa scenariusze lekcji z kształcenia literackiego dla klasy czwartej szkoły podstawowej z wykorzystaniem różnych technik dramowych.
K. Borowiec, E. Szymik	<i>Drama w kształceniu językowym (propozycja metodyczna dla kl. VI)</i>	2002/2003	„Język Polski w Szkole IV- VI”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W artykule wskazano, które ćwiczenia dramowe warto wykorzystać w kształceniu językowym uczniów. Zamieszczono również przykładowe scenariusze lekcji z nauki o języku, z wykorzystaniem technik dramowych w starszych klasach szkoły podstawowej.
E. Szymik	<i>Drama w kształceniu sprawności językowej uczniów (na przykładzie wywiadu i dyskusji)</i>	2002	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	W artykule dowiedziono, że techniki dramowe oparte na słowie (wywiad i dyskusja) najbardziej nadają się do rozwijania sprawności językowej młodzieży.
K. Borowiec, E. Szymik	<i>Techniki dramowe na lekcjach języka polskiego w gimnazjum</i>	2001/2002	„Język Polski w Gimnazjum”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W tekście zaprezentowano podział technik dramowych w ujęciu Anny Dziedzic. Przedstawiono także konkretne przykłady wykorzystania dramy na lekcjach z kształcenia literacko-kulturowego w gimnazjum.
J. Mięka, E. Szymik	<i>Kordian. Scenariusz lekcji</i>	1999/2000	„Język Polski w Szkole Średniej”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W artykule zamieszczono scenariusz zajęć dramowych z kształcenia literackiego w oparciu o dramat Juliusza Słowackiego.
E. Szymik	<i>Propozycje opracowania mitów na lekcjach języka polskiego</i>	1998/99	„Język Polski w Szkole Średniej”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W artykule zaproponowano różnorodne ćwiczenia dramowe dla klasy pierwszej liceum, które mogą okazać się przydatne podczas omawiania mitów i ich reinterpretacji w wybranych utworach twórców XIX i XX wieku.
B. Rachniowska, E. Szymik	<i>Zaczarowany świat wyrazów- propozycja wprowadzenia działu słowotwórstwa z uwzględnieniem metody dramy</i>	1997/98	„Język Polski w Szkole dla klas IV- VIII”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W artykule scharakteryzowano specyfikę nauczania słowotwórstwa w szkole podstawowej oraz zamieszczono scenariusz lekcji z kształcenia językowego w klasie szóstej z wykorzystaniem technik dramowych.
E. Ogłóza, E. Polański, E. Szymik:	<i>Drama na lekcjach języka polskiego w klasach IV – VIII.</i>	1997	Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W części teoretycznej książki omówiono przydatność metody dramy na lekcjach języka polskiego. Autorzy skupili się na kształceniu literackim i językowym. Książka zawiera również scenariusze lekcji dramowych dla klas IV-VIII. Większość z nich jest mojego autorstwa.

Autor	Tytuł	Rok	Wydawca	Streszczenie
E. Szymik	<i>„Nie chcę mleka”. Gry dramatyczne formą kształcenia sprawności językowej uczniów</i>	1995	„Polonistyka”. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne	W artykule wskazano walory gier dramatycznych. W dalszej części zamieszczono scenariusz widowiska na podstawie wiersza Juliana Tuwima „Gorące mleko”.
E. Szymik	<i>Metoda przekładu intersemiotycznego na lekcjach języka polskiego</i>	1993/94	„Język Polski w Szkole dla klas IV- VIII”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W tekście scharakteryzowano metodę przekładu intersemiotycznego jako jedną z metod kształcenia sprawności językowej uczniów w ujęciu Anny Dyduchowej. Przedstawiono propozycje lekcji tą metodą w klasach szóstej i ósmej szkoły podstawowej.
E. Szymik	<i>Drama jako jedna z form przekładu intersemiotycznego na lekcjach języka polskiego</i>	1993/94	„Język Polski w Szkole Średniej”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W tekście omówiono teorię dramy oraz przekładu intersemiotycznego. W dalszej części zamieszczono scenariusz lekcji z kształcenia literackiego dla klasy trzeciej liceum na podstawie <i>Ludzi bezdomnych</i> Stefana Żeromskiego. W scenariuszu wykorzystano techniki dramowe.
E. Szymik	<i>Gry dramatyczne formą kształcenia sprawności językowej uczniów</i>	1992/93	„Język Polski w Szkole dla klas IV- VIII”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W artykule omówiono gry dramatyczne, wskazano ich konkretne przykłady. Zamieszczono dwie propozycje wykorzystania gier dramatycznych podczas omawiania wierszy Juliana Tuwima w klasie szóstej szkoły podstawowej oraz propozycję lekcji syntezy w klasie siódmej z uwzględnieniem metody dramy.
E. Szymik	<i>Jak pracować nad opisem postaci z wykorzystaniem metody dramy?</i>	1991/92	„Język Polski w Szkole dla klas IV- VIII”. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP	W artykule przybliżono teorię dramy oraz zamieszczono dwa scenariusze lekcji z kształcenia literackiego w klasach szóstej i ósmej.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

W roku 2013 nawiązałem współpracę z Centrum Pedagogicznym dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie. Owoce tej współpracy były lekcje otwarte dla uczniów klas VIII Szkoły Podstawowej z Polskim Językiem Nauczania. Zajęcia te przyczyniły się między innymi do doskonalenia zawodowego nauczycieli tejże placówki.

W latach 2015-2017 współpracowałem z Katedrą Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej na Uniwersytecie Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy. Efektami tej współpracy były następujące działania:

- Kierownictwo projektu naukowo-badawczego pt. „Homo creator w wymiarze społecznym, kulturowym i ekonomicznym” w 2015 roku, w którym uczestniczyły pracownice naukowo-dydaktyczne UMB w Bańskiej Bystrzycy, mgr Livia Nemcová i dr Lenka Rovňanová.
- Redakcja numerów: 1. i 2. z 2015 roku czasopisma „World Journal of Theoretical and Applied Sciences”, w którym ukazały się artykuły Lívii Nemcovej *Rola školského klubu detí pri vytváraní tvorivosti u detí* oraz Lenki Rovňanovej *Aktivizujúce vyučovacie metódy v pregraduálnej príprave budúcich učiteľov*.
- Przeprowadzenie warsztatów dramowych na temat: „Dráma ako metóda výchovy a vzdelávania” („Drama jako metoda nauczania i wychowania”) dla studentów UMB i nauczycieli z terenu Słowacji w ramach „Dni vedy a otvorených dverí“ w dniu 8.11.2016 r., zorganizowanych przez Katedrę Predškolskej a Elementarnej Edukácie UMB (Katedrę Przedszkolnej i Elementarnej Edukacji) Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy.
- Współuczestnictwo w II konferencji metodologicznej na temat: „Zróžnicowanie podejść metodologicznych w naukach pedagogicznych” w Ustroniu w dniach: od 9 do 10.11.2016 roku, zorganizowanej przez Katedrę Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, w której brały udział pracownice naukowo – dydaktyczne UMB w Bańskiej Bystrzycy, profesor Beata Kosová i prof. Bronisława Kasáčová.
- Publikacja artykułu pt. „Drama method in the work of early childhood education teachers” w książce pt. “School, curriculum and teacher in the second decade of the 21st century. Polish-Slovak confrontation”, pod red. B. Kosovej i M. Musioła, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2016, s. 160-172, ISBN 978-83-8019-564- 6.

- Współpraca naukowa z mgr Zuzaną Kováčová, pracownikiem naukowo-dydaktycznym Katedry Predskolskiej a Elementarnej Edukacije UMB (Katedry Przedszkolnej i Elementarnej Edukacji) w Bańskiej Bystrzycy, której owocem stały się dwie wspólne publikacje, wydane na łamach czasopisma „Journal of Modern Science”:
 - Zuzana Kováčová, Eugeniusz Szymik: Drama (kreatywna) w szkole podstawowej na Słowacji „Journal of Modern Science”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie, Józefów, 2017, nr 2, s. 61 – 70, ISSN 1734 – 2031;
 - Eugeniusz Szymik, Zuzana Kováčová: Theatrical and quasi-theatrical forms in first stages of school education in Poland, „Journal of Modern Science”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi w Józefowie, Józefów, 2017, nr 4, s.65 – 76, ISSN 1734 – 2031.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Podczas mojej pracy naukowo-dydaktycznej wykazywałem się osiągnięciami na polu dydaktycznym i organizacyjnym.

W latach 1991 – 2014 ściśle współpracowałem z Wydziałem Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, prowadząc zajęcia otwarte, lekcje pokazowe oraz warsztaty dramowe dla studentów Filologii polskiej studiujących w trybie: stacjonarnym, niestacjonarnym i podyplomowym. Zajęcia prowadziłem zarówno w Katowicach, jak i w Rybniku.

W latach 90. XX wieku oraz po roku 2000 prowadziłem zajęcia otwarte oraz lekcje pokazowe metodą dramy dla nauczycieli z następujących miejscowości: Czerwionka-Leszczyny, Wodzisław Śląski, Czeladź (w ramach konferencji samokształceniowych), a także warsztaty dramowe dla nauczycieli z Bytomia (w ramach Festiwalu Nauki, 07.05.2008).

W 2001 roku ukończyłem z wynikiem pozytywnym szkolenie dla egzaminatorów okręgowych komisji egzaminacyjnych i zostałem wpisany do ewidencji egzaminatorów egzaminu z przedmiotów humanistycznych w gimnazjum.

Moja działalność dydaktyczno – oświatowa na terenie lokalnej społeczności znalazła uznanie w oczach władarzy Gminy i Miasta Czerwionka- Leszczyny. 14 października 2005 roku zostałem uhonorowany medalem 50-lecia.

W roku 2005 byłem recenzentem merytorycznym projektów dwóch podręczników do nauczania języka polskiego dla pierwszej klasy gimnazjum pt. „Nasz wspólny świat”. Podręczniki te ukazały się nakładem Wydawnictw Edukacyjnych WIKING.

W roku akademickim 2011/2012 opracowałem karty efektów kształcenia z przedmiotów Literatura dziecięca oraz Metodyka edukacji językowej dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych kierunku Pedagogika w Gliwickiej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości w Gliwicach.

W roku 2013 byłem członkiem Komitetu Naukowego i Organizacyjnego Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Słowo, obraz i dźwięk w edukacji szkolnej”, a dwa lata później członkiem Komitetu Naukowego i Organizacyjnego Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w przestrzeni wirtualnej w teorii i praktyce”. Obie konferencje organizowała Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Gliwicach.

W latach 2013-2014 brałem udział jako wykładowca w projektach unijnych „Spotkajmy się w bibliotece” oraz „Nowoczesna biblioteka”, realizowanych w ramach Priorytetu IX POKL.

W roku 2015 wziąłem czynny udział w międzynarodowym projekcie badawczym pt. „Homo creator w wymiarze społecznym, kulturowym i ekonomicznym”. Pełniłem funkcję kierownika tego projektu.

Rok później uczestniczyłem w innym międzynarodowym projekcie naukowo-badawczym, zatytułowanym „Z problematyki kultur. Studium interdyscyplinarne”.

W 2016 roku promowałem polskie osiągnięcia w pracy metodą dramy poza granicami kraju we współpracy z Uniwersytetem Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, prowadząc seminarium nt. „Drama jako metoda wychowania i nauczania”.

W roku szkolnym 2018/2019 przeprowadziłem zajęcia warsztatowe z zakresu dramy społecznej dla nauczycieli i uczniów SP 4 w Czerwionce- Leszczynach w ramach projektu edukacyjnego pt. „Szkoła kompetencji – województwo śląskie”, pod patronatem Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Od roku 2021 realizuję temat badawczy pt. „Metoda dramy w szkole podstawowej – badania eksperymentalne”.

Jako pracownik naukowy wypromowałem wiele prac licencjackich. Podczas pracy w Gliwickiej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości w Gliwicach byłem promotorem 55 prac licencjackich (z czego 15 było wyróżnionych) oraz recenzentem 96. Na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego wypromowałem 15 prac licencjackich.

7. Inne ważne informacje, oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, dotyczące mojej kariery zawodowej.

Studia filologiczne (literaturoznawcze), studium przedmiotowo-metodyczne z zakresu filologii polskiej oraz fascynacja nowatorską w latach 80. XX wieku metodą aktywizacji uczniów, czyli dramą, stanowią bazę moich doświadczeń zawodowych i to na ich gruncie wyrosło zainteresowanie szeroko pojętymi naukami społecznymi.

Na podstawie doświadczeń nauczyciela polonisty i wieloletniego wychowawcy zespołów klasowych postanowiłem pogłębić swą wiedzę między innymi z dziedziny pedagogiki, co zaowocowało nowymi pasjami naukowymi.

Z baśniami stykają się dzieci od najmłodszych lat, już nawet w okresie przededukacyjnym, i towarzyszą im one aż po dorosłość, stąd też trudno przecenić ich wpływ na kształtowanie się relacji międzyludzkich.

Pod koniec lat 80. XX wieku szczególne piętno na moim podejściu do interpretacji utworów literackich za pomocą technik dramowych odcisnęły kontakty z pionierkami metody dramy w Polsce – Krystyną Pankowską (tę wybitną znawczynię dramy po raz pierwszy spotkałem w czasie kursokonferencji poświęconej dramie. Konferencja odbyła się w 1989 roku w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Katowicach. W jej trakcie badaczka wśród wielu zalet metody dramy wyeksponowała jej aspekt wychowawczy) oraz Anną Dziedzic (tę miałem okazję poznać podczas spotkania poświęconego mojej recepcji jej książki pt. *Drama w kształceniu i wychowaniu młodzieży*. Spotkanie odbyło się w Teatrze Ochota w Warszawie).

Później konsekwentnie w mojej pracy zawodowej nauczyciela różnych typów szkół (od szkoły podstawowej, poprzez liceum, aż do nauczyciela akademickiego) prowadziłem badania związane z możliwościami wykorzystania dramy w edukacji polonistycznej i na płaszczyźnie wychowawczej. Zaowocowało to licznymi publikacjami z zakresu roli dramy w edukacji i procesach wychowawczych. Pierwszą z nich była współautorska książka pt. *Drama na lekcjach języka polskiego w klasach IV – VIII*, która ukazała się w 1997 roku. Publikacja zawiera ogólne uwagi o dramie jako metodzie nauczania w kształceniu literacko – językowym oraz scenariusze lekcji, z których część, mojego autorstwa, była realizowana w praktyce w czasie lekcji prowadzonych przeze mnie w szkole podstawowej.

W roku 2011 nakładem Oficyny Wydawniczej „Impuls” opublikowałem książkę *Drama w nauczaniu języka polskiego*, która jest owocem mojej pracy na różnych poziomach kształcenia, między innymi w gimnazjum i liceum.

Kolejna autorska publikacja nosiła tytuł *Drama w procesie wychowania dzieci i młodzieży w Polsce i Czechach (pedagogiczne studium porównawcze)*. Zwróciłem w niej szczególną uwagę na przydatność metody dramy w procesie wychowania dorastającej młodzieży. Książka ta ukazała się nakładem Oficyny Drukarsko-Wydawniczej AKANT w 2016 roku.

Inną książką poświęconą dramie jest *Drama: zarys teoretyczny i aspekty praktyczne (Drama: theoretical outline and practical aspects)*. Pozycję tę, opublikowaną w języku angielskim, stworzyłem we współpracy z Olimpią Gogolin. Studium to ukazało się nakładem zagranicznego wydawnictwa GlobeEdit w roku 2018.

Dwa lata później – również we współpracy z Olimpią Gogolin – powstała książka *Drama: wybrane aspekty polonistycznej edukacji wczesnoszkolnej: koncepcje, badania, wyniki*.

W latach 90. ubiegłego wieku konsekwentnie podnosiłem swoje kompetencje zawodowe, osiągając kolejne stopnie specjalizacji zawodowej w zakresie nauczania języka polskiego. Pierwszy z nich zdobyłem (z wyróżnieniem) 8.03.1993 roku w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Katowicach; drugi (także z wyróżnieniem) – 20.06.1995, również w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Katowicach; trzeci stopień zaś – 28.06.1997 w Centralnym Ośrodku Szkolenia Nauczycieli w Warszawie.

W roku 2000 obroniłem moją dysertację doktorską pt. *Utwór literacki w odbiorze szkolnym (badania z wykorzystaniem dramy)*. Była ona w dużej mierze poświęcona dydaktyce dramy. Znalazły się w niej między innymi wyniki badań empirycznych dotyczące odbioru wybranych dzieł, relacje z zajęć dramatycznych w szkole podstawowej i średniej w kontekście barier w odbiorze dzieł literackich, wyniki ankiet przeprowadzonych przeze mnie wśród uczniów klas pierwszych liceów ogólnokształcących oraz wyniki badań sondażowych przeprowadzonych wśród nauczycieli polonistów szkół podstawowych i średnich.

W roku akademickim 2000/2001 wziąłem udział w zajęciach warsztatowych „Planowanie rozwoju zawodowego”, które przyczyniły się do uzyskania awansu na nauczyciela dyplomowanego. Aktu nadania tegoż stopnia dokonał Śląski Kurator Oświaty w Katowicach w dniu 23.01. 2003 r.

W kwietniu 2001 r. uzyskałem kwalifikacje do przeprowadzenia egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej. Uprawnienia te nadała Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie.

Równoległe moje zainteresowania były związane z edukacją regionalną i jej popularyzacją. Zwracałem szczególną uwagę na zróżnicowanie bogactwa kulturowego

regionu. Pokłosiem tych badań stały się: skrypt pt. *Edukacja regionalna w szkole podstawowej, Skrypt dla nauczycieli i studentów* (Oficyna Drukarsko-Wydawnicza AKANT, 2013) oraz współautorska książka *Na Zachód od Edenu...czyli mit Górnego Śląska oczyma niemieckojęzycznych pisarzy i poetów – emigrantów* (Max Tau – Bruno Arndt – Artur Silbergleit), napisana we współpracy z Jadwigą Sebestą (Oficyna Drukarsko-Wydawnicza AKANT, 2014), artykuł *Edukacja regionalna w szkole podstawowej – propozycja programu i gry dydaktycznej* („Nauczyciel i Szkoła” 2015, nr 2(58)) oraz napisany we współpracy z Anną Matuszną tekst *Zwyczaj i obrzędy mieszkańców Żywiecczyny (na przykładzie wsi Kamesznica)*. Publikacja ta ukazała się w książce *Edukacja wielokulturowa wyzwaniem dla nauk o wychowaniu* (Wydawnictwo Akademii im. Jana Długosza, 2010).

Warto również dodać współautorski artykuł pt. *Kontekst miejsca a ludowa kultura odświętności na przykładzie stroju bytomsko-rozbarskiego* („Edukacja Międzykulturowa”, 2020, nr 2), stworzony we współpracy z Jadwigą Sebestą.

W ostatnich latach szczególnie zainteresowały mnie nauki społeczne, między innymi andragogika oraz edukacja ustawiczna dorosłych. Warto odnotować tu cykl artykułów poświęconych działalności uniwersytetów trzeciego wieku na terenie Górnego Śląska, zamieszczonych w periodyku „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”. Oto wykaz tychże tekstów:

- Olimpia Gogolin, Eugeniusz Szymik: *Aktywność ruchowa słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wiek w Gliwicach*, „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowego Instytutu Badawczego, Radom 2017, nr 3, s. 64 – 74,
- Olimpia Gogolin, Eugeniusz Szymik: *O czasie wolnym słuchaczy Uniwersytetu III Wiek w Cieszynie*. „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii i Eksploatacji – Państwowego Instytut Badawczego, Radom 2019, nr 3, s. 41 – 50,
- Olimpia Gogolin, Eugeniusz Szymik: *Rola Uniwersytetu Trzeciego Wiek w Rybniku w przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowemu seniorów*. „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”, Wydawnictwo Naukowe Łukasiewicz- Instytut Technologii Eksploatacji, Radom 2020, nr 1, s. 128-136,
- Olimpia Gogolin, Eugeniusz Szymik: *Nauczanie języków obcych słuchaczy Uniwersytetu Ekonomicznego Trzeciego Wiek w Katowicach*. „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”, Wydawnictwo Naukowe Łukasiewicz- Instytut Technologii Eksploatacji, Radom 2020, nr 3, s. 135- 148,

Szymik

- Olimpia Gogolin, Eugeniusz Szymik: *Działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Katowicach w czasie epidemii*. „Edukacja Ustawiczna Dorosłych”, Radom: Wydawnictwo Naukowe Łukasiewicz- Instytut Technologii Eksploatacji, 2021, nr 3, s. 99-107.

Ważne miejsce zajmują także wymienione poniżej publikacje:

- Olimpia Gogolin, Eugeniusz Szymik: „*Wychowanie do starości*” w ujęciu Aleksandra Kamińskiego. *Andragogické štúdie* 2018, ed. M. Krystoň, Belianum, Banská Bystrica, 2018, , s. 91 – 100,
- Olimpia Gogolin, Eugeniusz Szymik: *Dzienny Dom Seniora w Rybniku Popielowie i jego działalność na rzecz osób starszych*. W: *Socialia 2020. Multidisciplinárni souvislosti pomáhání*. Red. Petra Ambrožová, Martin Knytl, Iva Junová. Hradec Králové: Univerzity Hradec Králové, 2021, s. 73-79.

W kręgu moich zainteresowań znalazły się ponadto zjawiska z pogranicza psychologii sztuki, co zaowocowało opublikowaniem w 2020 roku książki pt. *Malarstwo magów i odmieńców. Historiografia i egzemplifikacja współczesna*. Współautorką monografii jest Jadwiga Sebesta.

W latach 2016-2020 byłem członkiem Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia przy Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Od roku 2019 prowadzę zajęcia z fakultetu specjalnościowego edukacja przez dramę na studiach licencjackich i jednolitych magisterskich na kierunkach stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

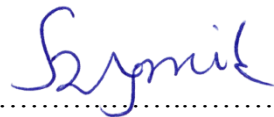
23.09.2021 r. wygłosiłem prelekcję na temat utworu „Moralność pani Dulskiej” Gabrieli Zapolskiej w ramach X edycji ogólnopolskiej akcji Narodowego Czytania, która odbywa się pod patronatem Pary Prezydenckiej.

W swojej karierze zawodowej otrzymałem wiele nagród i odznaczeń. Były to:

- 1993 – Nagroda Kuratora Oświaty w Katowicach,
- 2005 – Nagroda Burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyzny,
- 2007 – Brązowy Krzyż Zasługi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2011 – Nagroda Burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyzny,
- 2013 – Medal 50-lecia w uznaniu wybitnych zasług dla rozwoju Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyzny,
- 2014 – Medal Komisji Edukacji Narodowej nadany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej,

Szymik

- 2017 – Nagroda Zespołowa Rektora III stopnia za działalność naukowo-badawczą (Uniwersytet Śląski w Katowicach),
- 2018 – Nagroda Indywidualna Rektora III stopnia za działalność naukowo-badawczą (Uniwersytet Śląski w Katowicach),
- 2022 – Nagroda Prorektora ds. Rozwoju Kadry za działania pro jakościowe, tj. za wysokiej jakości osiągnięcia publikacyjne w Instytucie Pedagogiki za 2020 r.

.....
(podpis wnioskodawcy)

